

CONTRACTIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI UNIVERSITAR ÎN ROMÂNIA ANILOR 1980 – ÎNTRE RAȚIONAMENT ECONOMIC ȘI IMPERATIV POLITIC*

Ștefan-Marius Deaconu**

Abstract: *This study analyses the decline in the number of students in Romania in the 1980s, focusing on the political and economic factors that led to this trend. The research shows that the main reason for this decline was not financial, as the savings from the budget were relatively insignificant compared to the overall education budget. On the contrary, the cuts were driven primarily by political objectives to restrict social mobility and limit access to higher education, especially in technical, economic, and legal studies. In other words, this article shows that the communist regime sought to suppress an intellectual class that had the potential to pose a significant challenge to its rule. The analysis uncovered flaws in centralized work planning that led to inconsistencies in employment prospects for graduates in various sectors. However, the government's allocation of graduates did not match the actual needs of the labor market, resulting in both an oversupply and a shortage of graduates in specific fields. The rigidity of the enrolment policy is evidence of a workforce planning strategy that prioritized administrative control over societal demands. To this end, my contribution draws on a comprehensive analysis of available archival resources and data on education budgets in the late socialist period.*

Keywords: Higher education in socialist Romania, educational policies in Communism, social control and mobility, centralised manpower planning, enrolment cuts.

1. Introducere

Învățământul superior din perioada regimului comunist a cunoscut, începând cu anul universitar 1948/1949, o creștere semnificativă din punct de vedere cantitativ, de 70,41%, de la 48.676 studenți la un total de 164.507 în anul universitar 1989/1990. Creșterea a fost distribuită, însă, între diferite forme de învățământ, respectiv, învățământul la zi (+ 46.276 studenți, o creștere de 48,74%), și nou constituitele specializări la învățământul seral. Însă, așa cum rezultă din figura de mai jos, au existat

---

* Cercetarea a fost realizată în cadrul proiectului „Accesul la învățământul superior în România post-comunistă” (PN-III-P4-PCE2021-0981), finanțat printr-un grant al Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică din România, CNCS-UEFISCDI (<https://ahe-ro.uni-buc.ro/>).

** Asistent cercetare, drd., Facultatea de Istorie, Universitatea din București; e-mail: stefan.marius.deaconu@drd.unibuc.ro.

o serie de variații periodice în ceea ce privește distribuția studenților în funcție de forme de învățământ. Mai mult decât atât, numărul total de studenți a atins un maxim în anul universitar 1980/1981, existând ulterior o contracție semnificativă până la sfârșitul regimului comunist¹.

Acest studiu și-a propus să analizeze în ce măsură aspectele de ordin economic au contribuit la contracția învățământului superior începută în anul universitar 1981/1982. În cadrul acestui articol am urmărit să (1) descriu sub aspect cantitativ ce a reprezentat contracția învățământului universitar din perioada 1981-1989, (2) să analizez acest fenomen în ansamblul mai larg al politicilor ceaușiste în domeniul învățământului superior din perioada 1965-1989, (3) să estimez care ar fi fost potențialele economii generate de reducerea numărului de locuri de studiu în anul I, respectiv, (4) să formulez o serie de concluzii preliminare cu privire la contextul și raționamentul care a condus la decizia reducerii drastice a numărului de studenți.

2. Contracția învățământului universitar (1981-1989)

Prima parte a regimului Nicolae Ceaușescu a fost marcată, preponderent, de o creștere anuală a numărului de locuri de studiu pentru studenții din anul I. La nivel general, trendul crescător de la începutul anilor 1970 (30.813 studenți înmatriculați în anul I în 1970/1971) s-a păstrat, cu o mici excepții, până în 1980/1981 (46.096). Din nou, însă, este necesară o abordare diferențiată cu privire la forma de învățământ. Astfel, primele tăieri ale cifrei de școlarizare în ceea ce privește studenții din anul I au fost înregistrate în cazul studiilor de seral, încă din 1975/1976, timp de 4 ani universitari consecutivi. În anul universitar următor, 1976/1977, au fost înregistrate primele scăderi și la numărul de studenți înmatriculați la studiile fără frecvență. În cazul studiilor universitare de zi, scăderea numărului de studenți înmatriculați a început o dată cu anul 1980/1981.

---

¹ Comisia Națională pentru Statistică, *Învățământul în România. Date statistice*, București, 1996, p. 101-102.

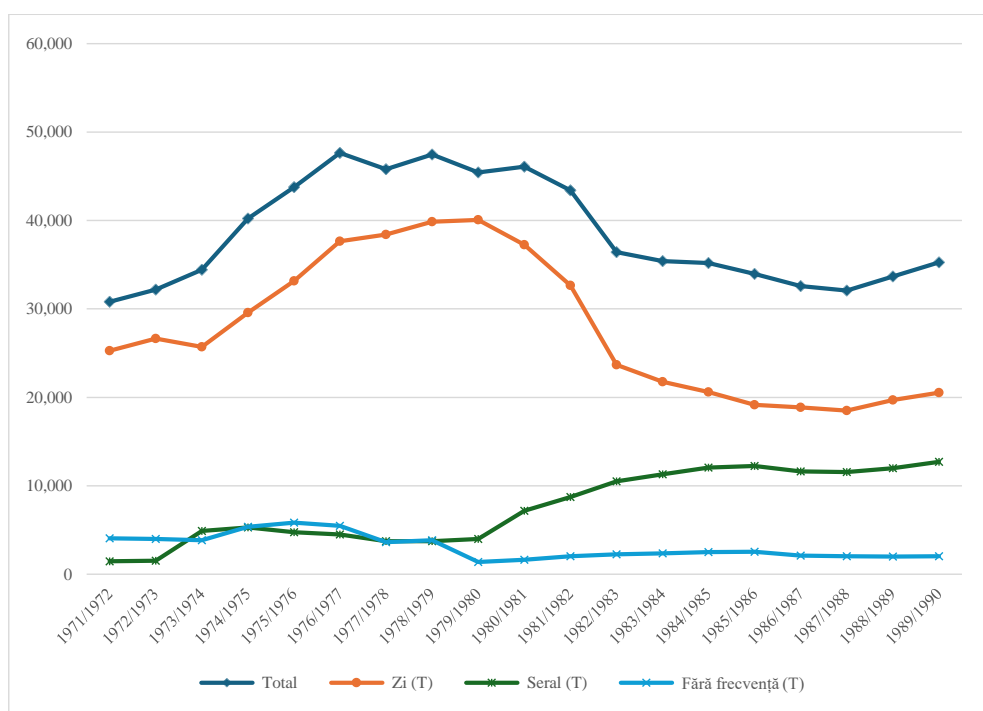

Fig. 1.

Numărul total de studenți din România înmatriculați în anul I, în funcție de forma de învățământ (1971/1972 - 1989/1990).

Sursa: Direcția Centrală de Statistică [DCS], *Învățământul superior la începutul anului universitar*, caiete statistice din perioada 1971/1972–1989/1990.

2.1. Preliminarii. Învățământ seral

Care au fost cauzele acestor scăderi? În primul rând, dacă ne raportăm la învățământul seral, acesta a fost invariabil legat de forma de învățământ seral după 1973. Învățământul superior de subingineri, reglementat prin Legea privind învățământul nr. 19/1968, a reprezentat una dintre aspectele inovatoare privind dezvoltarea învățământului superior în perioada ceaușistă². Fără a detalia în cuprinsul prezentului studiu, ne vom rezuma la a

² Arhiva Ministerului Educației [infra: AMEd], Fond Permanent, dos. 393/1967, p. 12. Propunerile inițiale privind reformele prevăzute ulterior în Legea învățământului nr. 11/1968 au fost realizate prin intermediul a două studii, respectiv, *Propuneri privind dezvoltarea învățământului în Republica Socialistă România*, cu două variante (în mai și decembrie 1966), ultima fiind dezbătută în Ședința Prezidiului Permanent al CC al PCR din 23 martie 1967, respectiv, *Studiu privind dezvoltarea învățământului superior*, realizat

preciza că introducerea acestei forme de învățământ a reprezentat un compromis în rândul reprezentanților elitei de partid, puțin favorabili continuării extinderii sub aspect cantitativ a învățământului superior, respectiv, cei ai intelectualității tehnice. Astfel, prim-ministrul Ion Gheorghe Maurer a prezentat aceste studii ca un mod de a „generaliza educația pentru cadrele tehnice medii”³ (*middle management*). Ulterior adoptării acestei specializări, numărul studenților subingineri din primul an a crescut rapid, de la 1.431 în 1968/1969 la 10.470 în 1974/1975. Numărul locurilor pentru anul I s-a menținut relativ constant, cu o medie de 8.940 locuri ocupate în perioada 1975/1976 – 1980/1981.

Tabel nr. 1. Numărul total de studenți din România înmatriculați în anul I, la studiile de subingineri, în funcție de forma de învățământ (1971/1972 - 1989/1990)

An	Total	Zi (T)	Seral (T)
1971/1972	10,639	8,536	2,103
1972/1972	13,856	11,170	2,686
1973/1974	22,376	13,109	9,267
1974/1975	28,129	15,250	12,879
1975/1976	31,429	16,881	14,548
1976/1977	31,929	17,575	14,354
1977/1978	31,136	16,988	14,148
1978/1979	30,127	17,191	12,936
1979/1980	28,482	16,824	11,658
1980/1981	27,200	15,053	12,147
1981/1982	24,778	11,796	12,982
1982/1983	20,747	7,506	13,241
1983/1984	17,464	3,621	13,843
1984/1985	14,597	1,094	13,503
1985/1986	13,563	239	13,324
1986/1987	13,309	-	13,309
1987/1988	13,307	-	13,307
1988/1989	13,814	-	13,814
1989/1990	14,754	-	14,754

Sursa: DCS, *Învățământul superior la începutul anului universitar*, caiete statistice din perioada 1971/1972-1989/1990.

în iunie 1967, dezbătută de aceeași structură politică anterior menționată într-o ședință din 10 septembrie 1967. Arhivele Naționale Istorice Centrale [infra:ANIC], Fond CC al PCR, secția Cancelarie, dos. 137/1967, p. 1–63). Cele două studii au detaliat motivația introducerii studiilor de subingineri, precum și modalitățile de punere în practică.

³ ANIC, Fond CC al PCR, secția Cancelarie, dos. 39/1967, p. 46.

Între anii universitari 1970/1971 și 1971/1972, Ministerul Educației a propus o creștere de 1.620 de locuri pentru învățământul de zi, dintre care 53,7% au fost alocate învățământului de subingineri. Din cele 1.020 locuri suplimentare propuse pentru educația tehnică în primul an, 85,29% au fost destinate subinginerilor. Astfel, dezvoltarea sub aspect cantitativ a învățământului superior, cu precădere a celui tehnic, s-a realizat prin opțiunea de a crește cifra de școlarizare destinată subinginerilor. Aproape jumătate din totalul locurilor de studiu în primul an de învățământ tehnic au fost alocate subinginerilor, reprezentând aproape jumătate din numărul total de locuri⁴.

Situația s-a modificat ulterior adoptării Deciziei Consiliului de Miniștri nr. 1320/1972 printr-o scădere semnificativă a proporției subinginerilor în cadrul învățământului de zi. Obiectivul principal al acestei hotărâri a fost de a promova învățământul seral pentru subingineri, încurajând întreprinderile să organizeze astfel de cursuri pentru personalul deja angajat în industrie să își completeze studiile fără a renunța la locul de muncă. În paralel, această decizie a eliminat restricțiile de vârstă pentru înscrierea la cursurile de subingineri (cu excepția Institutului Maritim din Constanța)⁵. Această măsură a fost menită să atragă și să faciliteze accesul la educație pentru persoanele cu un profil de student matur, extinzând potențialele bazine de recrutare în cadrul acestor studii⁶.

Ulterior numirii Suzanei Gâdea în calitate de ministru al învățământului, în iunie 1976, numărul de locuri pentru studiile destinate subinginerilor a început să înregistreze o scădere⁷. Numărul alocat

---

⁴ AMEd, Fond Permanent, dos. nr. 330/1972.

⁵ Marius Cazan, Matei Gheboianu, Valentin Maier, Vlad Pașca, Mirela Rotaru, *Admiterea în învățământul superior din România între cerere socială și planificare economică. Documente (1969-1989)*, București, Edit. Universității din București, 2015, p. 90–91 [infra: *Admiterea în învățământul superior (1969-1989) ...*].

⁶ În următorul an universitar, 1973/1974, numărul studenților de la seral a crescut cu 374,77%, de la 880 la 4.178. Acest lucru a dus la o creștere de la 14,82% (1972/1973) la 44,76% (1973/1974) a procentului studenților la seral din numărul total de studenți din primul an la subingineri; AMEd, Fond Permanent, dos. nr. 330/1972.

⁷ În calitate de prorector al Institutului Politehnic din București, aceasta și-a exprimat o atitudine rezervată față de învățământul superior de sub-ingineri, în special a celor

studiilor în domeniul seral de subingineri a fost scăzut drastic, locurile fiind realocate (doar parțial) în cadrul învățământului de zi⁸.

2.2. *Învățământul de zi*

Învățământul superior de zi a cunoscut o expansiune semnificativă în perioada 1970-1980, cu o creștere a numărului de studenți și a ponderii acestora în totalul populației universitare. În această perioadă, ponderea studenților la zi a rămas relativ constantă, oscilând în jurul valorii de 75-85%. Totuși, începând cu anul universitar 1980/1981, se observă o tendință de scădere semnificativă, atât în numărul total de studenți înscriși la zi, cât și ca procent din totalul studenților. În anul universitar 1982/1983, această scădere a devenit dramatică, cu o reducere de 27,45% a numărului de studenți la zi. Până la finalul perioadei analizate (1989/1990), numărul de studenți din învățământul de zi nu a mai revenit la valorile anterioare, rămânând redus, iar ponderea acestora în totalul populației universitare s-a stabilizat în jurul valorii de 56-58%.

înscriși la forma de învățământ seral, într-un interviu din „Viața studentescă” din 1973. Gâdea a evidențiat, totodată, o percepție negativă a candidaților față de statutul de subinginer, considerând că aceștia ar fi fost privați ca fiind subordonați și limitați în responsabilități; *Admiterea în învățământul superior (1969–1989) ...*, p. 121–122. Anterior, reprezentanții instituțiilor de învățământ superior tehnic și-au exprimat în repetate rânduri lipsa de entuziasm cu privire la această tipologie de studii; ANIC, Fond CC al PCR, secția Cancelarie, dos. nr. 137/1967; dos. nr. 4/1971, p. 56–58; secția Agitație și Propagandă, dos. nr. 9/1971, p. 25–27.

⁸ Aceasta tendință s-a inversat ulterior numirii Anetei Spornic în funcția de ministru al învățământului (septembrie 1979). Începând cu anul universitar 1980/1981, a existat o creștere semnificativă a numărului de studenți înscriși în învățământul seral, atât în termeni absoluți, cât și ca pondere în totalul populației universitare. În detaliu, datele au arătat o creștere de 80,57% în numărul studenților seraliști în 1980/1981 față de anul anterior, urmată de creșteri continue în 1981/1982 și 1982/1983, de 21,60% și, respectiv, 20,09%. Ponderea studenților la învățământul seral în totalul populației universitare a crescut semnificativ în această perioadă, evidențiind o preferință a politicilor educaționale pentru această formă de învățământ superior.

Contractia învățământului universitar din România anilor 1980 ...

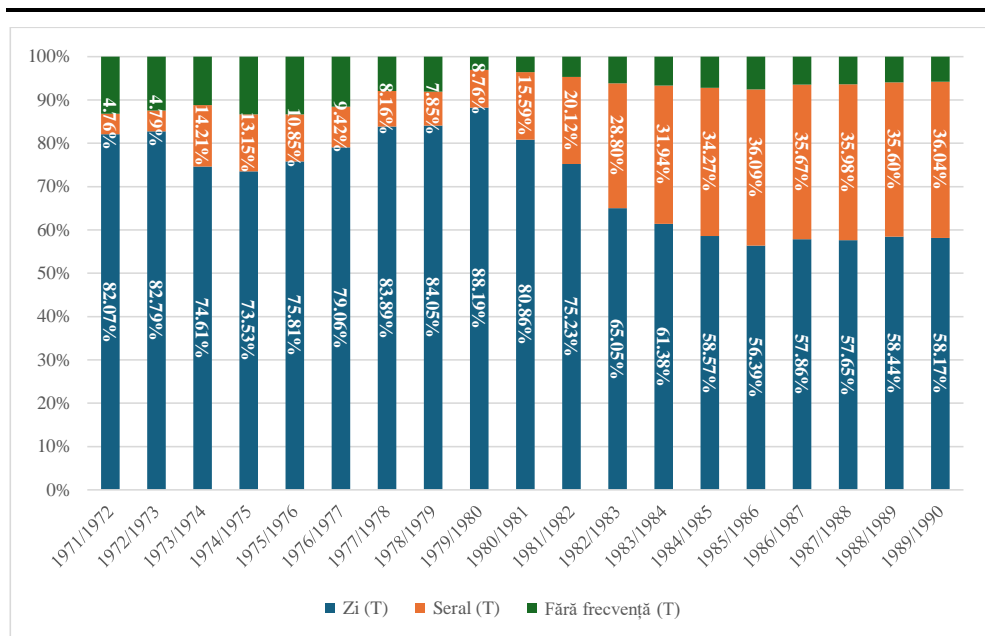

Fig. nr. 2.

Distribuția procentuală a numărului total de studenți din România înmatriculați în anul I, în funcție de forma de învățământ (1971/1972 – 1989/1990)

Sursa: Direcția Centrală de Statistică (DCS), *Învățământul superior la începutul anului universitar*, caiete statistice din perioada 1971/1972-1989/1990.

Începând cu anul universitar 1980/1981, a fost înregistrată o tendință clară de scădere în învățământul superior de zi din România, în special în domeniile tehnic și economic. Datele au indicat o reducere substanțială a numărului de studenți la specializările tehnice, care a scăzut cu 8,22% în 1980/1981, urmată de o scădere accentuată de 21,9% în 1981/1982 și un declin drastic de 33,08% în 1982/1983, toate acestea cu referire la numărul de studenți înscriși în primul an de studiu. Această diminuare reflecta o schimbare în politica de admitere, orientată spre restricționarea accesului la învățământul de zi. De asemenea, numărul de studenți în domeniul economic a suferit scăderi constante, atingând un declin maxim anual de 32% în 1984/1985.

Tabel nr. 2. Numărul total de studenți din România înmatriculați în anul I, în funcție de domeniul de studiu (1971/1972 – 1989/1990).

An	Tehnic	Agricol	Medico-farmaceutic	Universitar pedagogic și juridic	Economic	Artistic
1971/1972	9.666	1.984	2.870	7.360	2.721	687
1972/1973	11.343	2.010	2.840	7.034	2.841	593
1973/1974	11.208	2.172	3.115	5.890	2.747	562
1974/1975	13.444	2.359	3.881	6.543	2.759	594
1975/1976	15.794	2.538	4.604	6.559	3.110	570
1976/1977	19.413	2.446	5.223	6.547	3.474	566
1977/1978	23.598	2.257	4.059	4.621	3.376	501
1978/1979	24.830	2.407	4.320	4.303	3.516	503
1979/1980	25.816	1.921	4.327	4.492	3.195	315
1980/1981	23.693	1.906	4.151	4.184	3.019	318
1981/1982	18.505	1.720	3.921	5.558	2.666	289
1982/1983	12.383	1.197	3.882	4.259	1.836	137
1983/1984	11.210	1.153	3.694	3.988	1.572	128
1984/1985	11.033	1.070	3.529	3.806	1.069	113
1985/1986	10.515	951	3.121	3.414	1.039	110
1986/1987	10.329	1.366	2.833	3.177	1.045	110
1987/1988	10.041	1.390	2.753	3.180	1.025	113
1988/1989	10.322	1.481	3.015	3.472	1.278	115
1989/1990	10.450	1.535	3.209	3.863	1.347	114

Sursa: DCS, *Învățământul superior la începutul anului universitar*, caiete statistice din perioada 1971/1972–1989/1990.

3. Perspectiva politică privind învățământul universitar în anii 1980

3.1. Decizii politice și provocări socio-economice

Anul universitar 1980/1981 a reprezentat punctul culminant al procesului de politehnizare a învățământului superior în ceea ce privește numărul de locuri de studii supuse admiterii. Proporția studenților nou înscriși în domeniile tehnice a atins 65%, cu 63,57% în învățământul cu normă întreagă (unde s-a observat un maxim în anul precedent, de 64,43%) și 87,28% în învățământul seral (care a atins un maxim de 90,33% în 1988/1989). Cu toate acestea, peste șase din zece studenți nou înscriși în învățământul superior erau

înmatriculați în învățământul tehnic. După acest an universitar, a început o contractație accelerată a învățământului superior din România.

În acest context, este importantă descrierea procesului de alocare a cifrei de școlarizare în anii 1980. Ministerul Educației și Învățământului [MEÎ] centraliza solicitările primite de la instituțiile de învățământ superior, ministere și alte structuri (cum ar fi consiliile populare județene) și elabora un plan inițial privind numărul de locuri de școlarizare. Ulterior, acest plan era transmis către Comitetul de Stat al Planificării [CSP], responsabil de implementarea directivelor politice ale PCR pentru atingerea obiectivelor stabilite. După armonizarea pozițiilor MEÎ și CSP, cifra de școlarizare în învățământul superior era aprobată în Comitetul Politic Executiv [CPEX] și promulgată prin decret de Consiliul de Stat⁹.

În ședința CPEX a Comitetul Central [CC] al PCR din 26 mai 1981, Nicolae Ceaușescu s-a declarat contrariat cu privire la alocarea cifrei de școlarizare în primul an de studii pentru anul universitar 1981/1982¹⁰. Perspectiva acestuia a fost parțial contrată de către ministrul educației, Aneta Spornic, care a apreciat că „dacă analizăm evoluția situației de înscriere, putem observa creșteri foarte mari ale înscrierii în învățământul superior [...] În numărul studenților de anul I am luat în considerare și cotele studenților internaționali”¹¹. Însă discuția din CPEX a continuat într-un alt registru, fără a se mai concentra pe învățământul superior tehnic, fapt care a înlesnit ca decizia politică să omită o viziune de ansamblu cu privire la scăderea numărului de studenți înscriși în primul an de studiu¹².

Situația s-a repetat un an mai târziu, în ședința CPEX a CC al PCR din 31 mai 1982. Reducerea semnificativă a locurilor în domeniul tehnic

---

⁹ Matei Gheboianu, *The Policy of Reducing Study Places in Communist Romania. Case Study of the Academic year 1982–1983*, „International Review of Social Research”, vol. 4, nr. 2, iunie 2014, p. 98.

¹⁰ Nicolae Ceaușescu: „A doua problemă care vreau să o ridic se referă la cifra de școlarizare în învățământul superior, de ce se reduce? [...] De ce reducem cifra de școlarizare pe ansamblu, prevăd că am avea prea mulți ingineri și în viitor nu mai avem nevoie de ei?”; ANIC, Fond CC al PCR, secția Cancelarie, dos. nr. 43/1981, p. 51.

¹¹ *Ibidem*, p. 51-52.

¹² De exemplu, Nicolae Ceaușescu și-a reiterat opinia asupra utilizării absolvenților universitari pentru învățământul gimnazial, sugerând înființarea unor licee specializate de doi ani, care să formeze profesori pentru gimnaziu: „Este scump ca să folosești un absolvent universitar ca să predea la gimnaziu. Să creăm poate nu de 3 ani că este mult, dar să facem de doi ani licee de specialitate de la care să avem profesori pentru clasele până la a VIII-a; nu are nici un rost să folosim absolvenți de la universitate întrucât ne costă prea scump; trebuie să vedem problema învățământului pentru învățători”; *Ibidem*, p. 52.

propusă de către Ministerul Educației a fost observată de Paul Niculescu-Mizil, care a comentat asupra lipsei de transparență a raționamentului din spatele modificărilor propuse: „Întrebarea este legată de reducerea foarte mare a numărului de studenți la învățământul tehnic. Văd că cea mai mare reducere este la învățământul tehnic. În material nu se spune care sunt cauzele care au determinat aceasta”¹³.

Ioan Avram, Ministrul construcțiilor de mașini, a afirmat că numărul de studenți ingineri repartizați ministerului pe care îl reprezenta era suficient, argumentând în schimb că „reducerea masivă este la subingineri, unde am redus în mod deosebit pe subingineri la seral. Deci, promoțiile acestora nu ne acoperă necesitățile, având și un excedent de 20%.”¹⁴. Ministrul industriei metalurgice, Neculai Agachi, a menționat și el o „rezervă de minimum 20% față de necesarul calculat”, iar o situație similară a fost evocată de către Ministrul transporturilor și telecomunicațiilor, Vasile Bulucea, care a estimat că „la sfârșitul anului 1985, față de necesar, vom avea 455 absolvenți în plus, care acoperă și dezvoltarea flotei maritime în continuare”. Ministrul petrolului, Gheorghe Vlad, a adăugat că, într-un sector supraviețuitor îndeaproape de Nicolae Ceaușescu: „ținând seama de dezvoltarea care o avem în domeniul petrolului și creșterea ponderii forajului de mare adâncime, noi am mărit numărul de ingineri, în defavoarea numărului de subingineri”¹⁵.

Numărul de locuri pentru anul academic 1983/1984 a fost stabilit în ședința CPEX din 26 aprilie 1983. În comunicatul de presă ulterior, reducerea locurilor la zi cu 8,23%, rezultată din creșterea locurilor la învățământul seral cu 7,84% și extinderea locurilor la învățământul cu frecvență redusă în anul I cu 5,63%, a fost prezentată astfel: „s-a stabilit ca în anul universitar 1983/1984 să fie sport numărul locurilor în învățământul superior, seral, și fără frecvență, asigurându-se astfel posibilitatea ca tot mai mulți tineri care lucrează în producție să-și continue studiile”¹⁶.

În ceea ce privește cifra de școlarizare pentru anul I în 1984/1985, aceasta a fost discutată în ședința CPEX din 22 mai 1984. Accentul dezbaterilor a fost pus pe numărul de studenți din învățământul maritim. În privința celorlalte aspecte, nu au existat contribuții suplimentare, cu excepția unor probleme minore și cereri de adăugiri. Liderul PCR nu a oferit indicații concludente. În schimb, o chestiune de mare importanță, precum

---

¹³ Idem, dos. nr. 31/1982, p. 17.

¹⁴ *Ibidem*, p. 18.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ ANIC, Fond CC al PCR, secția Cancelarie, dos. nr. 21/1983, p. 17.

modificarea arhitecturii instituționale a instituțiilor de învățământ superior din Bacău, Baia Mare, Constanța, Pitești, Târgu-Mureș, Oradea, Sibiu și Suceava, prin trecerea în coordonarea instituțiilor de învățământ superior din București, Cluj-Napoca, Iași sau Timișoara, a fost trecută cu vederea¹⁷. Anul universitar în cauză a reprezentat încă un an de stagnare relativă (contractăie de 0,62%), cu o scădere simțitoare a cifrei de școlarizare în domeniul economic, în special la învățământul de zi. Este, totodată, anul universitar în care studiile universitare de subingineri la zi au fost închise definitiv. Într-o perioadă de doar 6 ani, între 1979/1980 și 1984/1985, ponderea studenților la zi din cadrul studiilor de subingineri a scăzut de la 68,01% la 0%.

Primele contingente semnificative de „decreței” care au urmărit admiterea în învățământul superior au fost înregistrate începând cu anul universitar 1985/1986. Un an mai târziu, dezbaterile din ședința CPEX a CC al PCR din 6 iunie 1986 cu privire la cifra de școlarizare din anul universitar 1986/1987 au evidențiat încercările repetate ale reprezentanților aparatului central, birocratic, de a limita numărul de studenți în învățământul superior (tehnic). Paul Niculescu-Mizil a subliniat că există specializări pentru care s-au alocat mai puține locuri decât au cerut ministerele, cum ar fi *Geologia* (65 față de 200) și *Prelucrarea lemnului* (5.200 față de 6.000), în timp ce „în alte specializări alocăm mai multe locuri decât au cerut ministerele”. Ion Teoreanu, ministrul educației, a răspuns prompt: „La geologie nu este nevoie de atât de mulți absolvenți, chiar dacă ministerul o cere, pentru că în anii trecuți au avut probleme cu repartizarea în producție și din această cauză s-a dat cifra la nivelul de anul trecut”¹⁸.

În pofida numărului semnificativ de absolvenți de liceu în 1986 (200.858, o creștere de 33,05% față de anul anterior), discuția asupra politicilor de admitere a fost surprinzător de scurtă, sugerând o deconectare de la nevoile sociale. În ciuda acestui interes crescut pentru continuarea studiilor, numărul locurilor de studiu în anul I a fost redus pentru al șaselea an consecutiv, cu 4,02%¹⁹.

Anul universitar 1988/1989 a marcat prima creștere a locurilor de studiu în anul I după opt ani (– 4,97%), cu o creștere mai accentuată în ceea ce privește învățământul la zi (6,39%) comparativ cu învățământul seral (3,86%). Ultima discuție privind locurile de studiu în instituțiile de învățământ superior a avut loc în ședința CPEX a CC a PCR din 5 mai 1989. Nicolae Ceaușescu a remarcat că „numărul studenților a crescut într-o

---

¹⁷ *Idem*, dos. nr. 30/1984, p. 21–26, 91, 100.

¹⁸ *Idem*, dos. nr. 50/1986, p. 13.

¹⁹ *Ibidem*, p. 36.

anumită măsură” și a discutat despre organizarea specializărilor în minerit și petrol, însă discuțiile au fost rapid încheiate, cu puține intervenții, inclusiv din partea Elenei Ceaușescu și a lui Ion Teoreanu²⁰.

3.2. Ascensiunea intelectualității tehnice și limitarea mobilității sociale

Discrepanțele dintre perspectivele aparatului central de prognoză și cele ale birocrăției unităților economice și industriale au fost considerabile la începutul anilor 1980, după cum am exemplificat și anterior. Consiliul de Stat a adoptat o poziție intermediară între aceste variante, decizia finală fiind luată, în final, luând în considerare aspecte de natură politică, în cadrul CPEX. Această decizie a încercat să reconcilieze necesitatea de personal înalt calificat solicitat de întreprinderi cu cifra de școlarizare propusă de CSP, bazată pe un proces de planificare aliniat la directivele PCR. Una dintre posibilele cauze luate în considerare a fost de generată de dificultățile financiare ale României²¹. CSP a optat, de asemenea, pentru învățământul seral și cu frecvență redusă, ambele mai puțin costisitoare pentru stat și strâns legate de preferința ideologică de a oferi posibilități de pregătire tinerilor deja integrați în forța de muncă. Procesul decizional nu a luat în considerare în mod adecvat opiniile industriei, care solicita în principal absolvenți de învățământ tehnic superior la zi²².

Integrarea absolvenților de învățământ tehnic superior în locurile de muncă a fost dificilă, indiferent de perioada regimului comunist. Principala cauză a acestor dificultăți era numărul limitat de posturi disponibile. În general, ministerele solicitau mai puțini absolvenți decât numărul total al absolvenților în fiecare an. În consecință, chiar dacă absolvenții obțineau un loc de muncă, acesta nu era întotdeauna în conformitate cu calificările dobândite în timpul studiilor. Nu era neobișnuit ca absolvenții de învățământ tehnic superior să fie repartizați în sarcini inconsistente și să fie utilizați în scopuri mai degrabă birocratice. Deși, teoretic, inginerii ar fi trebuit să joace un rol important în activitățile de cercetare, acestea fie erau slab dezvoltate în întreprinderi, fie nu

---

²⁰ ANIC, Fond CC al PCR, secția Cancelarie, dos. nr. 28/1989, p. 27.

²¹ Bogdan Murgescu, *România și Europa: acumularea decalajelor economice (1500-2010)*, Iași, Edit. Polirom, 2010, p. 385-392; Ștefan-Marius Deaconu, *Limitările mobilității sociale prin intermediul învățământului superior la sfârșitul regimului comunist din România*, în vol. *România de la comunism la postcomunism. Criză, transformare, democratizare*, coord.: Dalia Báthory, Ștefan Bosomitu, Cosmin Budeancă, „Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc”, vol. XIV-XV, 2019-2020, Iași, Edit. Polirom, 2020, p. 211–214.

²² Matei Gheboianu, *op. cit.*, p. 106–108.

includeau tineri absolvenți²³. Cu toate acestea, la sfârșitul anilor 1980, din cauza presiunilor demografice, era din ce în ce mai dificil să se găsească locuri de muncă adecvate.

În ceea ce privește absolvenții din domeniul studiilor economice, ajustarea numărului de locuri de muncă în sectorul serviciilor a generat un spirit ce poate fi considerat „antreprenorial” printre absolvenții de învățământ tehnic. Aceștia au ocupat anumite posturi care le-au permis să intervină în planificarea și modificarea fluxurilor de capital uman la nivelul unităților de lucru. Acest fenomen a fost încurajat și de o politică conservatoare privind alocarea numărului de studenți de anul I în învățământul superior economic, care a rămas stabilă, indiferent de contextul social și economic²⁴.

Discrepanțele dintre cererile ministerelor privind numărul de studenți de anul I în învățământul tehnic superior și alocările făcute de Ministerul Educației indică încercări repetate ale aparatului birocratic central de a limita numărul absolvenților de învățământ superior cu frecvență completă în acest domeniu. Situația reflectă modelul teoretic prezentat de George Konrád și Ivan Szelényi, care susține că, odată stabilizată clasa intelectuală („noua clasă”), aceasta va tinde să restricționeze accesul altor potențiali competitori la anumite canale de mobilitate socială²⁵.

În concluzie, procesul politico-administrativ de alocare a cifrelor de școlarizare în învățământul superior a urmat modelul de „planificare a forței de muncă” (*manpower planning approach*), fără a lua în considerare cerințele sociale sau presiunea venită din partea candidaților, al căror număr a crescut constant în ultimul deceniu al regimului comunist²⁶. Distribuția locurilor de studiu a fost determinată de un proces dominat de factorul politic (prin CC al PCR), în cadrul căruia se remarcă o colaborare între aparatul central de stat și reprezentanții birocrăției (sprijiniți de membri ai intelectualității comuniste, în special absolvenți de învățământ superior). Aceste elemente au contribuit la crearea unor obstacole suplimentare pentru tinerii care aspirau la o ascensiune socială prin intermediul educației superioare²⁷.

---

²³ Valentin Vasile, *The Relationship between Higher Education and the Workforce in Romanian Socialist Industry Case-Study of the „23 August” Factory*, „International Review of Social Research”, vol. 4, nr. 2, p. 170–173.

²⁴ Lazăr Vlăsceanu, Marian-Gabriel Hâncean, *Human Capital for a Planned Economy Relations of Correspondence and Unintended Consequences in the Higher Education of Communist Romania*, „International Review of Social Research”, vol. 4, nr. 2, p. 57.

²⁵ György Konrád, Iván Szelényi, *The Intellectuals on the Road to Class Power*, New York, Harcourt, 1979, p. 26–28.

²⁶ Marius Cazan, Vlad Pașca, *Concurența la admiterea în învățământul superior în perioada comunistă (1956-1979). Reconstituiri cantitative*, „Studii și articole de istorie”, tom LXXXI, 2014, p. 266.

²⁷ Ștefan-Marius Deaconu, *op. cit.*, p. 203.

4. Raționament economic

Ultima decadă a regimului comunist a început cu o serie de ani succesivi cu alocări financiare în creștere pentru învățământ, care s-au încheiat în 1983, cu o scădere abruptă de $-7,77\%$. Ponderea cheltuielilor alocate din Bugetul de stat pentru învățământ a fost de asemenea în creștere până în 1984, când s-a înregistrat o scădere de $-9,55\%$, tendință continuată în următorii ani și doar parțial modificată, prin creșteri mai degrabă minore în 1987 și 1989²⁸.

Analiza anterioară ne permite să încadrăm limitările de ordin cantitativ raportat la cifra de școlarizare alocată pentru primul an de studiu. În acest sens, am pornit de datele identificate în sursele arhivistice pentru aproximarea acestor costuri, pornind de la calculele MEÎ pentru anul universitar 1984/1985²⁹. Astfel, am aplicat următoarele considerații de ordin metodologic.

- Am convenit că costul de școlarizare pentru studenții de la seral ar fi comparabil cu cel al studenților de la zi, cu excepția cheltuielilor alocate pentru burse, transport și practică. Nu am luat în considerare evoluția alocărilor în ceea ce privește învățământul fără frecvență. Acestea au cunoscut, în general, o tendință constantă de creștere, însă datele disponibile nu ne permit să aproximăm costurile de școlarizare, semnificativ mai mici însă prin comparație cu școlarizarea unui student la zi.

- Pentru domeniile *Arte plastice*, *Muzică*, *Teatru și film*, s-au utilizat valorile medii pentru a calcula costul mediu de școlarizare per student în domeniul generic *Arte*.

- Nu am luat în calcul tăierea unui loc de studiu în anii universitari subsecvenți.

- Pornind de la costurile identificate în anul universitar 1984/1985, am aplicat corecții de cost generate de indicele prețurilor de consum³⁰, utilizând următoarele formule:

$$(1) \quad cheltuieli \text{ școlarizare}_{an} = \frac{cheltuieli \text{ școlarizare}_{an+1}}{1+IPC_{an}}$$

$$(2) \quad cheltuieli \text{ școlarizare}_{an+1} = cheltuieli \text{ școlarizare}_{an} \times (1 + IPC_{an})$$

Unde formula (1) se aplică pentru calcularea cheltuielilor de școlarizare anterioare anului universitar 1984/1985, respective, formula (2) pentru calcularea celor după anul universitar 1984/1985, valorile fiind ilustrate în tabelul de mai jos.

²⁸ DCS, *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1984, p. 271–274; Comisia Națională pentru Statistică, *Anuarul statistic al României*, 1990, p. 647–658.

²⁹ ANIC, Fond CC al PCR, secția Agitație și Propagandă, dos. nr. 23/1984, p. 78–84.

³⁰ Am utilizat indicii prețurilor de consum calculați de Institutul Național de Statistică. Datele sunt disponibile la adresa web: <https://insse.ro/cms/ro/content/ipc%E2%80%93serie-de-date-anuala>, accesată în 7 noiembrie 2024.

Tabel nr. 3. Cheltuielile de școlarizare pentru un student în anul 1984/1985 (lei).

	Tehnic	Agronomic	Economic	Medical și farmaceutic	Universitar, pedagogic și juridic	Arte (medie)
<i>Total</i>	10.350	28.361	12.111	18.691	20.105	70.840
<i>Retribuții</i>	7.251	19.963	13.318	14.946	8.879	62.276
<i>Deplasări și practică</i>	67	390	40	26	286	223
<i>Burse</i>	1.709	4.029	1.946	2.665	2.366	1.702
<i>Material didactic</i>	134	600	123	421	228	849
<i>Cheltuieli gospodărești</i>	896	2.654	772	1.695	1.630	4.631
<i>Reparații</i>	192	557	264	409	540	887
<i>Cărți și publicații pentru biblioteci</i>	56	112	81	98	21	219
<i>Cheltuieli pentru protecția muncii și întreținerea aparaturii</i>	45	56	6	59	88	55

Sursa: ANIC, fond CC al PCR, secția Agitație și Propagandă, dosar nr. 23/1984, p. 78-84.

În cazul învățământului de zi, a fost observată o tendință generală de scădere a locurilor în domeniile tehnic și agronomic în primii ani ai perioadei, cu reduceri accentuate în anii 1981/1982 și 1982/1983, în special în domeniul tehnic (– 5.188 și respectiv, – 6.122 locuri). Scăderea s-a estompat treptat până în 1987/1988, iar apoi, începând cu anul 1988/1989, numărul de locuri a început să crească în mai multe domenii, cu o creștere semnificativă în domeniul economic (+ 253 locuri) și universitar, pedagogic și juridic (+ 292 locuri) (vezi Tabel nr. 5).

În cazul învățământului seral, am remarcat o evoluție sensibil diferită față de cel de zi, cu o creștere inițială a numărului de locuri, în special în domeniul tehnic, care înregistrează o creștere semnificativă în anii 1980/1981 (+ 3.100 locuri) și 1982/1983 (+ 1.561 locuri). În anii următori, cifra de școlarizare la seral a fluctuat, dar a menținut o tendință pozitivă în domeniul tehnic, sugerând o orientare a politicilor educaționale spre formarea de specialiști în regim seral, clamând, după cum am arătat anterior, faptul că aceste locuri au facilitat accesul la educație al celor care lucrau deja în industrie (vezi Tabel nr. 6).

În anul universitar 1984/1985, cheltuielile de școlarizare pentru un student la învățământul de zi au reflectat o distribuție semnificativă între domeniile de studiu, cu diferențe notabile în funcție de specificul fiecărui program. Astfel, costurile per student pentru agronomie au fost de 23.941 lei, urmate de cele

pentru domeniul artistic, care au ajuns la 71.144 lei, și pentru medicina și farmacie, cu 19.565 lei. Domeniile tehnic și economic au avut costuri relativ mai reduse, de 10.464 lei, respectiv 12.244 lei, subliniind astfel o alocare diferențiată a resurselor, legată de infrastructura și materialele necesare pentru fiecare specializare (vezi Tabel nr. 7). Pentru învățământul seral, în același an universitar, costurile de școlarizare per student au arătat un model similar de variație, deși la niveluri mai scăzute. În domeniul agronomic, cheltuielile per student au atins valoarea de 23.942 lei. În schimb, cheltuielile pentru un student la seral în domeniul tehnic au fost approximate la valoarea de 8.574 lei, iar în domeniul economic de 7.846 lei (vezi Tabel nr. 8).

Tabel nr. 4. Variațiile financiare anuale cauzate de modificările cifrei de școlarizare pentru anul I de studii, forma de învățământ zi și seral, raportată la bugetul de stat alocat învățământului (1980/1981 - 1989/1990).

An universitar	Variațiile financiare anuale cauzate de modificările cifrei de școlarizare (zi + seral)	Buget învățământ	% cheltuieli Învățământ din Total cheltuieli (Bugetul de stat)	% variații financiare anuale ÎS din Buget învățământ
1980/1981	- 4.765.803,59	17.691.200.000	5,96%	-0,03%
1981/1982	- 19.913.206,25	18.374.000.000	6,76%	-0,11%
1982/1983	- 87.156.683,86	18.438.000.000	7,16%	-0,47%
1983/1984	- 17.567.057,64	17.005.700.000	7,18%	-0,10%
1984/1985	- 11.865.428,00	16.903.100.000	6,50%	-0,07%
1985/1986	- 23.436.986,84	17.344.000.000	6,15%	-0,14%
1986/1987	- 5.794.550,67	16.919.500.000	5,59%	-0,03%
1987/1988	- 5.059.975,12	16.012.000.000	5,69%	-0,03%
1988/1989	24.195.030,07	15.876.400.000	5,54%	0,15%
1989/1990	24.733.563,83	16.648.900.000	5,77%	0,15%

Sursa: Prelucrare proprie după: DCS, *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1984, p. 271-274; CNS, *Anuarul statistic al României*, 1990, p. 647-658. INS, *IPC – serie de date anuală*; ANIC, fond CC al PCR, secția Agitație și Propagandă, dosar nr. 23/1984, p. 78-84. Calculele complete, atât pentru învățământul de zi (Tabel nr. 9 40), cât și pentru învățământul seral (Tabel nr. 10 41), sunt disponibile la sfârșitul articolului.

Analizând datele din Tabelul nr. 4, am putut observa că modificările cifrei de școlarizare au generat economii sau creșteri financiare relativ modeste în raport cu bugetul total alocat educației, variațiile anuale fiind de obicei sub 1%. De exemplu, cea mai mare economie a fost înregistrată în 1982/1983, cu o valoare de 8,17 milioane lei, reprezentând doar 0,47% din bugetul alocat

învățământului din același an. De asemenea, în 1985/1986, o altă scădere semnificativă a generat o economie de aproximativ 2,36 milioane lei, dar aceasta a reprezentat doar 0,14% din bugetul total al educației.

În schimb, în anii universitari 1988/1989 și 1989/1990, creșterea numărului de locuri de studiu a avut ca efect o creștere a costurilor, dar acestea s-au situat sub 0,2% din bugetul educației, indicând un impact financiar limitat. Fig. 3. subliniază această tendință, arătând că fluctuațiile financiare cauzate de modificările cifrei de școlarizare erau relativ minore comparativ cu bugetul total și nu par să fi avut o influență semnificativă asupra finanțării învățământului superior.

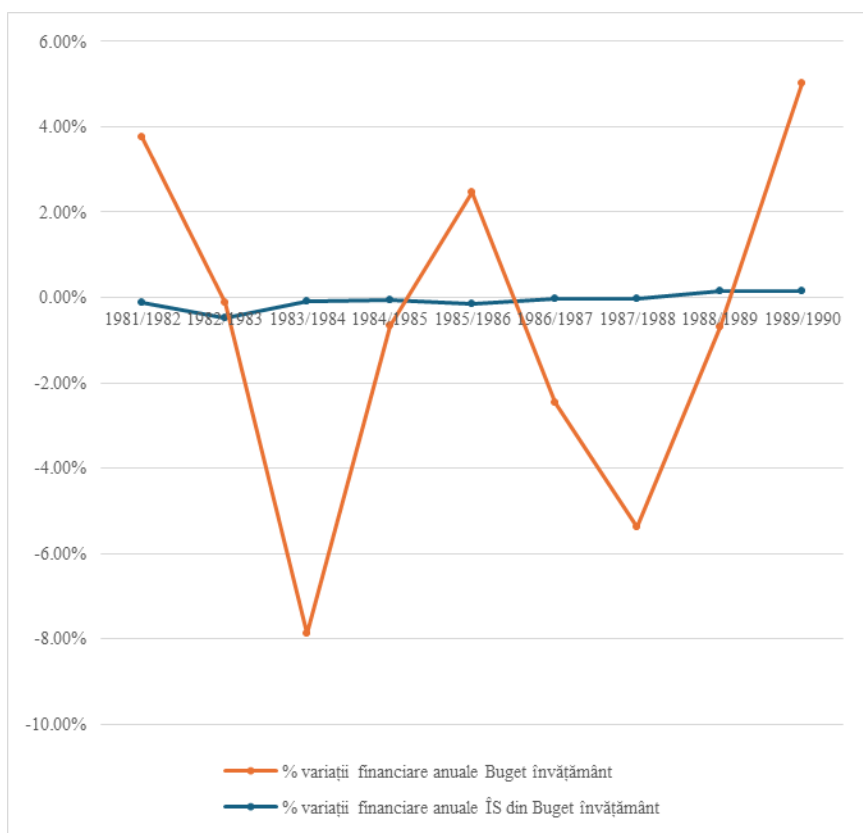

Fig. 3.

Comparație între variațiile financiare anuale cauzate de modificările cifrei de școlarizare pentru anul I de studii, forma de învățământ zi și seral, raportată la bugetul de stat alocat învățământului, respectiv variațiile financiare ale bugetului alocat învățământului (1981/1982 - 1989/1990).

Sursa: Prelucrare proprie după: DCS, *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1984, p. 271–274; CNS, *Anuarul statistic al României*, 1990, p. 647–658; INS, *IPC – serie de date anuală*; ANIC, fond CC al PCR, secția Agitație și Propagandă, dosar nr. 23/1984, p. 78–84.

5. Concluzii

Analiza evoluției cifrei de școlarizare în învățământul superior românesc în perioada anilor 1980 arată că deciziile de reducere a locurilor de studiu au fost influențate predominant de considerente politice și de strategii centralizate de planificare, mai degrabă decât de constrângeri economice directe. Deși la o primă vedere, reducerea numărului de locuri ar fi putut genera economii financiare, impactul acestora asupra bugetului educațional a fost minor, confirmând că factorul economic nu a fost determinant în acest proces. Acest lucru este evident prin comparația procentuală dintre economiile realizate și bugetul total al educației, care relevă o pondere infimă, de sub 1% în majoritatea anilor analizați.

De asemenea, structura învățământului superior a fost puternic influențată de dorința regimului de a limita accesul la mobilitate socială, în special prin controlul asupra cifrei de școlarizare în domenii cu potențial ridicat de influență, cum ar fi științele tehnice, economice și juridice. Aceste domenii erau esențiale pentru formarea unei noi elite intelectuale, dar accesul la ele a fost restricționat în mod deliberat pentru a evita crearea unei clase de specialiști care ar fi putut, în timp, să pună în discuție ideologia și autoritatea politică a regimului. În contrast, s-a observat o creștere mai accentuată în locurile de studiu la seral și cu frecvență redusă, indicând o strategie de formare a specialiștilor care să fie deja integrați în forța de muncă, fără a avea un impact semnificativ asupra mobilității sociale (nu era necesar ca pentru aceștia să mai fie repartizate locuri de muncă).

Un alt aspect important evidențiat în acest studiu este ineficiența repartizării absolvenților, care a generat probleme persistente în integrarea acestora pe piața muncii. Planificarea centralizată a forței de muncă nu a reușit să anticipeze corect necesitățile economiei și ale societății, rezultând într-un surplus de absolvenți în anumite domenii și o lipsă în altele. Această disfuncționalitate a fost accentuată de incapacitatea de adaptare a politicilor educaționale la schimbările demografice, cum ar fi afluxul de tineri din generația „decreștelor”, care au început să intre în sistemul universitar în a doua jumătate a deceniului. În loc să răspundă cererii sociale și economice reale, cifrele de școlarizare au continuat să fie ajustate într-un mod rigid, conform unui model de „planificare a forței de muncă” care nu a reușit să integreze aceste noi realități.

Astfel, se poate argumenta că politica educațională din acea perioadă a fost mai degrabă un instrument de control social decât un mijloc de promovare a dezvoltării economice și intelectuale. Reducerea cifrei de școlarizare și menținerea unui număr limitat de locuri pentru anumite domenii au fost elemente ale unui sistem de planificare ce urmărea să reglementeze strict accesul la educație superioară și să conserve structurile sociale existente. Această abordare a condus la stagnarea, chiar la o puternică restrângere a învățământului superior și a împiedicat adaptarea acestuia la cerințele sociale și economice din România anilor 1980.

6. Anexe

Tabel nr. 3. Evoluția anuală a cifrei de școlarizare în anul I de studii, forma de învățământ zi, pe domeniu de studiu, în comparație cu anul universitar anterior (1980/1981-1989/1990).

Zi	Tehnic	Agronomic	Medical și farmaceutic	Universitar, pedagogic și juridic	Economic	Artistic	Număr locuri
1980/1981	-2123	-15	-176	-308	-176	3	-2795
1981/1982	-5188	-186	-230	1374	-353	-29	-4612
1982/1983	-6122	-523	-39	-1299	-830	-152	-8965
1983/1984	-1173	-44	-188	-271	-264	-9	-1949
1984/1985	-177	-83	-165	-182	-503	-15	-1125
1985/1986	-518	-119	-408	-392	-30	-3	-1470
1986/1987	-186	415	-288	-237	6	0	-290
1987/1988	-288	24	-80	3	-20	3	-358
1988/1989	281	91	262	292	253	2	1182
1989/1990	128	54	194	391	69	-1	834

Sursa: DCS, *Învățământul superior la începutul anului universitar*, caiete statistice din perioada 1980/1981-1989/1990.

Tabel nr. 4. Evoluția anuală a cifrei de școlarizare în anul I de studii, forma de învățământ seral, pe domeniu de studiu, în comparație cu anul universitar anterior (1980/1981-1989/1990).

Seral	Tehnic	Agronomic	Medical și farmaceutic	Universitar, pedagogic și juridic	Economic	Artistic	Număr locuri
1980/1981	3100	0	0	0	106	0	3206
1981/1982	1161	0	0	164	198	29	1552
1982/1983	1561	0	0	123	23	48	1755
1983/1984	825	0	0	3	-19	14	823
1984/1985	1008	0	0	27	-286	0	749
1985/1986	215	0	0	-3	-22	1	191
1986/1987	-620	0	0	-8	0	0	-628
1987/1988	-34	0	0	-51	3	0	-82
1988/1989	444	0	0	1	1	0	446
1989/1990	414	0	0	179	123	4	720

Sursa: DCS, *Învățământul superior la începutul anului universitar*, caiete statistice din perioada 1980/1981-1989/1990.

Tabel nr. 7. Cheltuielile de școlarizare pentru un student la învățământul universitar de zi, approximate cu IPC (1980/1981 – 1989/1990).

Zi	Tehnic	Agronomic	Medical și farmaceutic	Universitar, pedagogic și juridic	Economic	Artistic	IPC
1980/1981	8.025	21.989	14.492	15.588	9.390	54.926	2,10%
1981/1982	8.193	22.451	14.796	15.915	9.587	56.080	3,10%
1982/1983	8.447	23.147	15.255	16.409	9.884	57.818	17,70%
1983/1984	9.942	27.244	17.955	19.313	11.634	68.052	4,10%
1984/1985	10.350	28.361	18.691	20.105	12.111	70.842	1,10%
1985/1986	10.464	28.673	18.897	20.326	12.244	71.621	0,80%
1986/1987	10.548	28.902	19.048	20.489	12.342	72.194	1,00%
1987/1988	10.653	29.191	19.238	20.694	12.466	72.916	0,90%
1988/1989	10.749	29.454	19.411	20.880	12.578	73.572	2,20%
1989/1990	10.985	30.102	19.838	21.339	12.854	75.191	1,10%

Sursa: Prelucrare proprie după: DCS, *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1984, p. 271-274. CNS, *Anuarul statistic al României*, 1990, p. 647-658. INS, *IPC – serie de date anuală*. ANIC, fond CC al PCR, secția Agitație și Propagandă, dosar nr. 23/1984, p. 78-84.

Tabel nr. 8. Cheltuielile de școlarizare pentru un student la învățământul universitar seral, approximate cu IPC (1980/1981 – 1989/1990).

Seral	Tehnic	Agronomic	Medical și farmaceutic	Universitar, pedagogic și juridic	Economic	Artistic	IPC
1980/1981	6.648	-	-	13.532	7.850	53.434	2,10%
1981/1982	6.787	-	-	13.816	8.015	54.556	3,10%
1982/1983	6.998	-	-	14.244	8.264	56.247	17,70%
1983/1984	8.236	-	-	16.766	9.726	66.203	4,10%
1984/1985	8.574	-	-	17.453	10.125	68.917	1,10%
1985/1986	8.668	-	-	17.645	10.236	69.675	0,80%
1986/1987	8.738	-	-	17.786	10.318	70.232	1,00%
1987/1988	8.825	-	-	17.964	10.421	70.935	0,90%
1988/1989	8.904	-	-	18.126	10.515	71.573	2,20%
1989/1990	9.100	-	-	18.524	10.747	73.148	1,10%

Sursa: Prelucrare proprie după: DCS, *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1984, p. 271-274; CNS, *Anuarul statistic al României*, 1990, p. 647-658; INS, *IPC – serie de date anuală*; ANIC, fond CC al PCR, secția Agitație și Propagandă, dosar nr. 23/1984, p. 78-84.

Tabel nr. 9. Variațiile financiare anuale cauzate de modificările cifrei de școlarizare pentru învățământul superior, forma de învățământ zi, anul I, (1980/1981 – 1989/1990).

Zi	Tehnic	Agronomic	Medical și farmaceutic	Universitar, pedagogic și juridic	Economic	Artistic	Total
1980/1981	-17.036.435,93	-329.838,39	-2.550.548,61	-4.801.127,00	-1.652.650,70	164.778,47	-26.205.822,16
1981/1982	-42.506.413,19	-4.175.885,93	-3.403.098,47	21.867.792,91	-3.384.299,98	-1.626.308,58	-33.228.213,24
1982/1983	-51.713.803,72	-12.105.870,85	-594.935,59	-21.315.034,32	-8.204.099,22	-8.788.347,26	-102.722.090,96
1983/1984	-11.662.391,93	-1.198.735,83	-3.375.512,01	-5.233.866,47	-3.071.377,52	-612.466,86	-25.154.350,62
1984/1985	-1.831.950,00	-2.353.963,00	-3.084.015,00	-3.659.110,00	-6.091.833,00	-1.062.630,00	-18.083.501,00
1985/1986	-5.420.274,30	-3.412.083,55	-7.709.813,21	-7.967.852,76	-367.326,63	-214.863,79	-25.092.214,23
1986/1987	-1.961.846,31	11.994.477,23	-5.485.758,86	-4.855.837,12	74.053,05	-	-234.912,01
1987/1988	-3.068.074,49	700.593,08	-1.539.060,12	62.080,96	-249.311,93	218.748,52	-3.875.023,98
1988/1989	3.020.444,76	2.680.323,17	5.085.785,70	6.096.929,27	3.182.180,08	147.144,84	20.212.807,82
1989/1990	1.406.129,90	1.625.512,91	3.848.658,62	8.343.647,70	886.960,38	-75.191,01	16.035.718,50

Sursa: Prelucrare proprie după: DCS, *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1984, p. 271-274. CNS, *Anuarul statistic al României*, 1990, p. 647-658. INS, *IPC – serie de date anuală*; ANIC, fond CC al PCR, secția Agitație și Propagandă, dosar nr. 23/1984, p. 78-84.

Tabel nr. 10. Variațiile financiare anuale cauzate de modificările cifrei de școlarizare pentru învățământul superior, forma de învățământ seral, anul I, (1980/1981 – 1989/1990).

Zi	Tehnic	Agronomic	Medical și farmaceutic	Universitar, pedagogic și juridic	Economic	Artistic	Total
1980/1981	20.607.892,17	-	-	-	832.126,39	-	21.440.018,57
1981/1982	7.880.065,75	-	-	2.265.833,95	1.586.990,64	1.582.116,66	13.315.007,00
1982/1983	10.923.434,02	-	-	1.752.056,10	190.062,17	2.699.854,81	15.565.407,09
1983/1984	6.794.956,77	-	-	50.296,83	-184.798,27	926.837,66	7.587.292,99
1984/1985	8.642.592,00	-	-	471.231,00	-2.895.750,00	-	6.218.073,00
1985/1986	1.863.687,51	-	-	-52.934,95	-225.200,25	69.675,09	1.655.227,40
1986/1987	-5.417.349,52	-	-	-142.289,14	-	-	-5.559.638,66
1987/1988	-300.051,26	-	-	-916.164,22	31.264,35	-	-1.184.951,13
1988/1989	3.953.581,33	-	-	18.125,68	10.515,24	-	3.982.222,25
1989/1990	3.767.549,30	-	-	3.315.875,71	1.321.828,97	292.591,35	8.697.845,33

Sursa: Prelucrare proprie după: DCS, *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1984, p. 271-274. CNS, *Anuarul statistic al României*, 1990, p. 647-658. INS, *IPC – serie de date anuală*. ANIC, fond CC al PCR, secția Agitație și Propagandă, dosar nr. 23/1984, p. 78-84.